

senki sem ismeri. A múzeumban, ahol dolgozik, a bevonuló politika ugyanígy zilál szét minden értéket. A szak tudós régi igazgatót elkergetik. A tisztviselők állandó rettegésben végzik munkájukat. Ám az új elvtársvezető is csak addig jó, amíg idejét a kommunista sejtnek áldozza. Amint figyelme valamilyen terv, valamilyen egyéni alkotás felé lendül, már gyanus — távoznia kell.

Amint e rövid összefoglalásból is látjuk, Pantjelejmon Romanov Oroszországában haldoklik az élet. Lassú halál ez. Fojtó, füledt pára áramlik e lapokból, mocsárgőz: a mai Oroszország fertőzött légköre.

Mert hiába «pjetiletka» és traktor és szédületes tempó: Oroszország már egyszer hírhedtté vált Potemkin-falvairól. S az irodalom, ez az egyetlen élő organizmus az egyetemes haldoklásban, meg fogja mutatni a világnak és a történelemnek, mi csoda szörnyű, ástító ür feketéllik a bolsevizmus festett kulisszái mögött.

Szakáts László.

François Mauriac: A Frontenac-misztérium. (Vigilia-könyvek 2.)

Mauriac nevét a *Korunk Szava* és a köréje tömörült fiatal írógárda dobta be a szélesebb értelemben vett magyar köztudatba. Idézték, írtak róla és most magát Mauriacot is megszólaltatták, úgy hisszük éppen időben. Reméljük, hogy ezzel a regény nyel Mauriac elnyeri a magyar írók becsülése mellé a magyar közönség rokonszenvét is. A fiatal írónemzedéknek pedig bizonyítékul szolgálhat ez a könyv arra, hogy nemcsak beszélt Mauriacról, hanem méltán beszélt róla. És fegyverük is lehet a *Frontenac-misztérium* egy európaibb értelmű katolikus regény követelésében, amely merőben más, mint azok a könyvek, amelyeket nálunk «katolikus regény» fölírással dobtak a könyvpiacra.

Mauriac regénye már a címében is hirdeti azt a misztikumot, amely tartalmában kifejezést nyer. A történet egy, a katholicizmusallal mélyen átítatott család tagjainak, a Frontenacoknak az élete. A «misztérium» az a szinte természetfölötti vonzó légkör, amely mindenkít lenyűgöz, ki ennek a a családnak a környezetébe kerül. Ez a csak lírával kifejezhető és érzékel tethető kereszténység még az isten tagadó nagybácsi szeretőjét is meg érinti. Ebben a regényben még a telefondrótok szárait is valami misztikus ragyogású glóriola veszi körül, mert a Frontenac anyát kötik össze a Frontenac fiúval. Remekbekészült könyv, mely a benne visszaadott modern és keresztény élet művészi rajzával legjobb bizonyítéka annak, hogy az örök vallás mennyire át tudja hatni a mai életnek szinte minden hétköznapi és vasárnapi vonatkozását. Régóta nem olvastunk külföldi írótól magyar fordításban ilyen finom és művészi könyvet és különösen öröm számunkra az, hogy a Frontenac-misztérium magyar fordításának és kiadásának a dicsősége azoké, akiket megillet, fiatal írónké.

Szabó Zoltán.

L. F. Céline: Utazás az éjszaka mélyére. Nova kiadása. 1934.

1. Franciaországban évente két regény lesz híres. Az egyik, amelyik megnyeri a Goncourt-díjat, a másik — amelyiknek meg kellett volna nyernie. L. F. Céline regénye nem nyerte meg, vesztes maradt Mazeline közepes, sehideg-semeleg Balzac-utánérzésével szemben. Az *Utazás az éjszaka mélyére* mindennek mondható, csak nem lagymatagnak. Szinte szokatlanul erős, goromba, néhol teljesen anarkista alkotás. Életrajzi elemek duzzasztják föl, keserű líraiság árad benne.

2. Közepében divatos embertípus áll: a magányos ember. A huszadik század technikai iramának első biztos

eredménye. Az ember veszedelmesen és jóvátehetetlenül egyedül maradt. Így kell megharcolnia az étellel, ezer ellenséggel, mely a nap minden percében feléje nyújtja csápjait és megközelíti a kollektivitás nevében.

3. Ezt a harcot harcolja meg Céline hőse, Bardamu is. Élete nagy csavargás háborúban, mocsárlázás őserdőben, a civilizált Amerikában, Párizs elővárosainak sikátoraiban — és a saját lelkében. Kellemetlen, rosszillatú egyéniség, akinek egyetlen mentőkörülménye, hogy minderről nem tehet. Típus. Élete — és így maga az egész regény — a tanácsalanságnak, kiszolgáltatottságnak, az ember csődjének, minden emberi kultúra macskajajának elkeseredett, pokoli rapszódiaja : kozmikus átkozódás.

4. Céline nem regényíró. Fölrug minden poétikai szabályt és a valomás közvetlenségével ír. Sokszor kúsz és hóbortos, sokszor utólérhetlenül világos, mint egy igazi francia. Néha elfogadhatatlanul dilettáns, néha meg a céhbéli író megnyilatkozásaival döbrent meg. Egyszer gyerekesen fölületes, máskor lélekzetállító mélységek aljára világít szinte egy zselé-lámpával. Harmónia és diszharmónia csap össze ebben a könyvben, igazi tehetség remeklésében. Céline sorsát könnyű megjósolni. Az egykönyves írók közé tartozik, de megérdemli, hogy ezzel az eggyel nyerje el helyét a huszadik század irodalomtörténetében.

5. A szokatlanul jó fordítás Hevesi András munkája.

Thurzó Gábor.

A magyaryelvű zeneirodalom se regszemléjében évről-évre ugyanaz a sívár kép tárul elénk. Pedig történeti és esztétikai művekben nagy és égető szükséglet van ezen a téren, mert az idegen nyelven olvasók száma mégis csak sokkal kisebb, mint azoké, akik

szívesen forgatnának magyar zene-tudományi könyveket — ha volnának. Pedig vannak kutatóink — szerencsére már a legjavából is — csak az anyagi eszközök hiányzanak arra, hogy nagyobb igényű művek megjelenhessenek.

Molnár Antal szerkesztésében megjelenő «Népszerű zenefüzetek» 2.száma Szabolcsi Bence dr. rövid összefoglalását adja a magyar zene történetéről. Szabolcsi dr. hosszú évek fáradságos, valóban úttörő munkája után eljutott odáig, hogy az idevágó legfőbb problémákat az eddig hozzáférhető adatok alapján nagyjából feldolgozta. Ezután végre szó lehetett arról, hogy addig, míg egy, rendszeres magyar zenetörténet megjelenhetik, legalább egy a legújabb kutatások eredményeit rövid összefoglalásban nyújtó füzet jusson nyilvánosságra. Ilyen szűk terjedelemben természetesen csak Schlagwortokról lehetett szó, amelyek a kis fejezetek élén a magyar zene történetének egyes korszakait jelzik. E korszakok tárgyalása egykét oldalra terjed s a legtömörebben, csak a lényeges vonások megjelölésére szorítkozik, de a főcél, azt, hogy megkísérelje a magyar zene sorsfordulásainak egységes fejlődéstörténetét egy centrális eszme, a népi hagyomány alapján megvilágítani, mindenütt szem előtt tartja. A magyar zene történetéről eddig megjelent munkák ugyanis eddig csak epizódokból anorganikusan összeállított szemléletet nyújtottak. Csakis az új népdalkutató mozgalom adhatott a magyar zenetörténeti kutatásoknak egységes szempontot : a népi hagyomány folytonosságának kimutatását. A tudós szerző maga mutat rá arra, hogy ennek a követelménynek még máig nem lehetett mindenben megfelelni. A jelenségek összefüggését csak akkor lehet teljesen felismerni, ha a népzene óriási anyagának *módszeres, történeti szempontú* feldolgozása tető alá kerül.